

„wirklichen Verhältnisse“ pädagogisch einzuführen. Damit ist die Aufgabe der Schule nach Hegel einerseits, eine eigenständig institutionalisierte, künstliche und auf Zukunft bezogene Praxis zu ermöglichen, die andererseits reproduktive Funktionen erfüllt, bezogen sowohl auf die Inhalte und Gehalte des Unterrichts als auch auf die Normen und Werte der Gesellschaft. Dieses aber gelingt nur, indem sowohl Themen, Probleme und Inhalte als auch Normen und Werte in eine pädagogische Handlungslogik überführt werden.

Schluss

Mit Hegel, Langeveld und Fink kann deutlich werden: Pädagogische Praxis als eigenständige institutionalisierte, künstliche und kunstvolle Praxis ist Arbeit. Die Arbeit der Schule als staatliche Institution besteht in der spezifischen pädagogischen Praxis, Aufgaben zu stellen und Aufgaben zu bearbeiten und schließlich in der sinnbildenden Aufgabe, über die Relevanz und Bedeutung der traditional überlieferten Antworten demokratisch zu entscheiden. Damit wird die Aufgabe nicht nur reproduktiv und transformativ, sondern selbst produktiv. Schule bringt selbst Sinn und Bedeutungen hervor.

Literaturverzeichnis

1. Buck, Günther (1981): *Hermeneutik und Bildung: Elemente einer verstehenden Bildungslehre*. München: Fink.
2. Fend, Helmut (2006): *Neue Theorie der Schule. Einführung in das Verstehen von Bildungssystemen*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
3. Fink, Eugen (1970): *Erziehungswissenschaft und Lebenslehre*. Freiburg im Breisgau.: Rombach.
4. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1986): *Nürnberger und Heidelberger Schriften 1808-1817. Werke 4*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
5. Sünkel, Wolfgang (2002): *Phänomenologie des Unterrichts. Grundriss der theoretischen Didaktik*. Weinheim: Juventa.

УДК 616.281 +612.821.3

Боруцька Л. С.

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА І ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Сучасна освіта України вимагає змін в організації навчального процесу. Донедавна пріоритетним вважалося формування високого рівня IQ дитини у системі шкільного навчання, то вже на початку XXI ст. передовий педогогічний досвід акцентує увагу вчителя на необхідності розвитку емоційного інтелекту (EQ).

Вчені Дж. Майер, П. Саловей, Д. Карузо дають таке офіційне визначення емоційного інтелекту: «...здатність аналізувати свої емоції з метою покращення процесу мислення. Це уміння безпомилково сприймати емоції, оцінювати і генерувати їх таким чином, щоб сприяти своєму емоційному й інтелектуальному зростанню».

Емоційний інтелект включає в себе 4 частини або зони : здатність сприймати або відчувати емоції (як свої власні, так і іншої людини) – самосвідомість; здатність розуміти, що виражає та чи інша емоція – саморефлексія; здатність направляти свої емоції на допомогу розуму, тобто посилення мислення за допомогою емоцій – самокорекція; здатність керувати емоціями – саморегуляція.

Фахівці зазначають, що емоційні знання і навички можуть набуватися в процесі спеціального навчання, спрямованого на емоційну активацію, що є необхідною умовою продуктивної інтелектуальної діяльності. Інструментами для розвитку емоційного інтелекту є ряд технологій: технологія особистісно орієнтованого навчання; технологія ситуативного моделювання; проектні технології; технологія критичного мислення; біоадекватні технології.

Уроки зарубіжної літератури вирізняються з-поміж інших навчальних предметів особливою емоційною атмосферою. Отже, організовані спеціальним чином, вони можуть перетворитися на повноцінний тренінг емоційного інтелекту.

Видатний педагог Песталоцці пропонував починати будь-яке спільне навчання людей з об'єднання їх "через настрої". Доведено, що посмішка, викликана у дітей короткою веселою історією чи доречним дотепом вчителя на початку уроку, налаштовує на позитивне сприйняття учнями навчального матеріалу. Чудово також впливає приємна музика, що звучить фоном до слів педагога. Створена ситуація «Інтриги», «зацікавлення» (наприклад, повідомлення про сюрприз), «очікування розкриття таємниці» і т. п. – усе це мотивує дитину до уважної і активної діяльності на уроці. Внутрішню мотивацію учень може сформулювати, створивши уявну картинку – мотиватор чи демотиватор.

На етапі актуалізації опорних знань та засвоєння нового матеріалу варто використовувати форми і методи, що задіюють різні органи чуття, уяву, відчуття, творче мислення, аналіз та ін., що також дозволяє одночасно розвивати EQ та IQ. Зокрема, прикладами можуть бути такі методи і форми роботи: асоціативний куш, мозаїка зі слів, «знайди зайве», асоціативна ілюстрація, постер, буктрейлер, віртуальний музей, фотоколаж, відеоряд, міні – проекти, асоціативна гра (одна група учнів добирає асоціації до образу героя, не називаючи його, а інша – відгадує, про кого йдеться), написання асоціативного рецепту (за А. Богосвятською), створення сторінки у соцмережі та ін.

На підсумковому етапі уроку варто запропонувати учням інтерпретувати отримані знання в образ, малюнок (створення асоціативної реклами до творчості митця, кардмейкінг (створення листівки) і т. п.), де кожна деталь і колір набуватимуть особливого значення. Використання елементів декоративно-прикладного та художнього мистецтва на уроці теж підвищує рівень розвитку емоційного інтелекту, оскільки спонукає учня «пропустити» інформацію через власне світобачення та трансформувати її у свій особистісно-відчуттєвий образ.

Реалізувати розвиток EQ допоможуть вчителю такі види уроків, як урок-фільм, урок-мандрівка, урок-музей, урок-презентація, web-квест і т. п.

Під час освітнього процесу потрібно підтримувати певний емоційний рівень, баланс. Занадто підвищений емоційний рівень є такою ж перешкодою для успішного навчання, як і його відсутність.

Позитивне емоційне забарвлення – могутній мотиваційний фактор навчальної діяльності. Навчання без позитивних емоцій – малопродуктивне (за В. Громовим).

Література

1. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии. – Новополюк : ПГУ, 2011. – 388 с.
2. Mayer J. D., Salovey P. The intelligence of emotional intelligence // *Intelligence*, 1993. P. – Vol. 17, N 4.- P.433–442.
3. Mayer, J. D., DiPaolo, M., Salovey, P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: A component of emotional intelligence // *J. Pers. Assess.*, 1990. – Vol. 54. – P. 772–781.
4. Mayer, J., Salovey, P. What is emotional intelligence? // P.Salovey & D.Sluyter (Eds). *Emotional development and emotional intelligence: Implications for educators.* – New York: Basic Books, 1997. – P. 3–31.
5. Mayer, J., Caruso, D., Salovey, P. Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. // *Intelligence*, 27, 1999. – P. 267–298.

6. Salovey, P., Mayer, J., Caruso, D. The positive psychology of emotional intelligence. // C.Snyder, S.Lopez (Eds.), The handbook of positive psychology. – New York: Oxford University Press, 2002. – P. 159–171.
7. Mayer, J. Salovey, P., Caruso, D., Sitarenios, G. Emotional intelligence as a standard intelligence. // Emotion, 1, 2001. – P. 232–242.
8. Mayer, J., Salovey, P., Caruso, D. Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. // Psychological Inquiry, 15, 2004. – P. 197–215.
9. Ciarrochi, J., Mayer, J. The key ingredients of emotional intelligence interventions: Similarities and differences. // J.Ciarrochi & J.D.Mayer (Eds.). Improving Emotional Intelligence: A Practical Guide. - Philadelphia, PA: Psychology Press, 2007. – P. 14.

УДК 378.147

Буган Ю. В.

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У багаточисельності видів компетенцій, якими повинен володіти сучасний вчитель, можна виділити саме ті, які характеризують їх готовність до інноваційних перетворень:

- готовність використовувати нові ідеї та інновації для досягнення мети;
- вміння використовувати інновації;
- упевненість у позитивному ставленні суспільства до нововведень;
- наполегливість;
- здатність приймати рішення;
- персональна відповідальність;
- здатність до спільної роботи для досягнення мети;
- вміння до профілактики та розв'язання конфліктів різних типів [1].

Саме на останній і хотілося б зупинитися сьогодні та висловити ряд позицій.

Як відомо, психологічна компетентність-це здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності. Основними проблемами, з якими зустрічаються сьогодні вчителі є:

- постійне ускладнення змісту освіти;
- безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання і виховання;
- розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань , практичних умінь і навичок з філософією, психологією, медициною та інші;
- робота у єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання ІКТ у навчально-виховному процесі;
- ускладнення проблем виховання [1].

В Україні, як і в інших країнах посттоталітарного простору суспільство виявилось не підготовленим до такої важливої проблематики, як конфлікт-феномен суспільного розвитку. Орієнтація на «безконфліктний» розвиток радянського суспільства робила проблематику конфліктів безперспективною. Саме тому предмет «Конфліктологія» у тодішніх ВУЗАх не вивчався.

Тривалий час, працюючи над питаннями конфліктології на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників інколи з здивуванням для себе виявляв, що є окремі вчителі, які цілком серйозно задають питання на зразок: «Що таке конфліктологія?», «А навіщо вона нам?» і т.п. Мало хто знає про зв'язки конфліктології з циклом юридично-правових, математичних, історичних наук. Не знають вони також і про те, що зв'язок конфліктології з циклом психологічних дисциплін полягає, насамперед, у тому, що глибоке психологічне осмислення